

Прізвище та ім'я автора

Реквізити (належність до суб'єкту надання освітніх послуг)

ППП наукового керівника

ПОЯВА ПЕРШИХ ДЕРЖАВНИХ УТВОРЕНЬ НА КРИТІ ЯК НАЙДАВНІШОМУ ЦЕНТРИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Уся сучасна культура виросла на основі культури античності. Започатковує античну епоху історія Греції, а саме виникнення перших державних утворень на о. Крит на рубежі III – II тис. до н.е. тому крито-мікенська епоха досить важлива і цікава з погляду на необхідність вивчення античної спадщини та її роль в розвитку світової цивілізації.

Тема описує дослідження істориків – археологів, котрі зуміли відкрити світу найдавнішу в Європі Крито-Мікенську цивілізацію. Найоб'єктивніше історичне минуле кожного народу представлене в джерелах, що збереглися до наших днів. Певну інформацію можна знайти в «Іліаді» Гомера. Також даний період досліджували видатний німецький вчений-антикознавець Роберт фон Пельман. Цінна інформація міститься в працях Дж. Пенделбері, Дж. Томпсон, В. О. Балух, В. Перещ, Т. Голіченко та інші.

Метою статті є на основі широкого кола опублікованих джерел комплексно дослідити суспільно-політичний та культурний розвиток перших ранньокласових держав на Криті.

Давню Грецію вважають колискою європейської цивілізації. До території поширення грецької цивілізації належить південна частина Балканського п-ів, Кікладські острови, узбережжя Малої Азії. Проте найдавнішим вогнищем Давньогрецької цивілізації був острів Крит. Саме тут приблизно від 2000 до 1400 рр. до н.е. розвивалась найдавніша держава в Європі [3, с. 205].

У ході дослідження вдалося виявити умови в яких вирувало життя на Криті. Стало відомо, що вже понад 4 тис. років тому критяни вже об'єднувались

в перші племінні союзи, в містах Кносс, Маллія, Фест. А в перебігу XVIII ст. до н.е. кноський цар Мінос об'єднав ці землі під свою владу. Сама ж держава складалася з областей, якими правили царські намісники – пасіреве, разом із радами старійшин – керосіями; заморськими ж областями правили місцеві пасіреве, які надсилали Кноссу данину. На Криті існувала особлива форма правління «теократія» (світська і духовна влада належала одній людині). Особа царя виконувала роль жерця, судді та законодавця. Символом його влади була подвійна сокира «лабрис», а палац називали лабіринтом (будинком подвійної сокри) [5, с. 40].

«Центром тяжіння» критського суспільства стала жінка. Жіночій статі дозволялось мати по декілька шлюбів та брати участь в релігійних процесіях. Адже, критяни поклонялись Великій Богині – покровительці всього живого. І жінки були, наче уособленням богині на землі. А від чоловіків залежав прогрес цивілізації. Також священною твариною критян був бик. На зображеній фресці віком майже 3,5 тис. років зображено двох жінок, та чоловіка, котрий здійснює акробатичний прижок через бика. Крім цього, критяни займались землеробством (виросували ячмінь, маслини, шафран), займалися скотарством (розводили овець, кіз); а заможні люди могли тримати понад 150 голів овець. Таким чином вже тоді розвивалась майнова та соціальна нерівність, виникло рабство [7, с. 10].

Жителі Криту знаходились у досить сприятливих умовах у всіх аспектах. На сході острів багатів на посіви ячменю, шафрану, бо мав родючі ґрунти, а море захищало критян від війн, давало прожиток та служило хорошим сполученням з сусідами. Крім цього критяни вже тоді мали свій флот, і очевидно, що мали змогу шукати інші зовнішньополітичні відносини. До прикладу за археологічними розкопками відомо, що критяни вели торги з Єгиптом, Сирією, Анатолією та Фінікією. Наприклад, у єгиптян вони закуповували кольорове скло та слонову кістку, а самі продавали вовну, вироби мінойських майстрів тощо. Ще відомо зв'язки мінойців з північним

причорномор'ям України, про це свідчить скарб під містом Бородіне, де було знайдено мінойські вироби із золота, кераміку та наконечники стріл [4, с. 205]..

Прикладом мистецтва та повсякдення критян служить Кносський палац, який розкопала експедиція Артура Еванса у XIX ст. Палацовий комплекс має вигляд лабіринту, який був не тільки резиденцією царя, а й місцем прожитку та роботи населення. Вже тоді існували каналізації, перші мощені кам'яні дороги та системи вентиляції. Критяни славилися своїми виробами з емалі, своїм глиняним посудом, оздобленим рослинними орнаментом, теракотовими статуетками богинь тощо.

Сама ж цивілізація на Криті занепала спочатку через виверження вулкану на о. Фера, а пізніше опинилася під владою ахейців, і культура Криту перемістилась на північ Балкан, і набула найвищої точки в Мікенах [1, с. 115].

Отже, давньогрецька культура увібрала в себе традиції крито-мікенської культури. Чарівна, витончена, абсолютно завершена у своїй майстерності, ця культура розквітла у III та II тис. до н. е. Археологічні дослідження стародавньої історії півдня Балканського півострова і Егейського узбережжя Малої Азії розпочалися завдяки ентузіазму Г. Шлімана [8, с. 85].

Розпочаті XIX і головним чином XX ст. археологічні дослідження значно розширили хронологічні рамки історії стародавньої Греції. Жителі о. Крит створили досить розвинену культуру. Археологічні знахідки свідчать, що на високому рівні була критська ієрогліфічна писемність, мистецтво, архітектура, музика. Завдяки працелюбності і нестримному бажанні давніх критян до прекрасного, ми зараз насолоджуємося витонченою культурою античної Греції.

Список використаних джерел та літератури

1. Гомер. Іліада / пер. Б. Тена. Київ: Дніпро, 1978. 430 с.
2. Гомер. Іліада / пер. Б. Тена. Київ: Вид-во худ. Л-ри, 1977. 467 с.
3. Балух В. Історія античної цивілізації: У 3-х т. Т.1. Стародавня Греція: Підручник. Чернівці: Наші книги, 2007. 656 с.

4. Кун М. Легенди і міфи Давньої Греції. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 448 с.
5. Мінойська (Критська) цивілізація: (З циклу «Антична цивілізація». Стаття перша) // Історія в школах України. 2006. - №10. – с39-44
6. Озимчук О. Історія Стародавньої Греції та Риму у термінах, іменах та назвах: Навч.посібник. Рівне: ПП ДМ, 2012. 224 с.
7. Перещ В. Суспільно-політичний устрій мінойського Криту (друга половина XVII - середина XV ст. до н.е.) [Текст]: автореф.дис. ...канд.іст.наук: 07.00.02 / В. Перещ; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2008. – 19 с.
8. Рекхем О., Муді Дж. Створення критського пейзажу: Манчестерський університет. Престон, 1996. 237 с.